

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa K. K.
przeciwko L. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o przywrócenie do pracy, wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 lutego 2019 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 6 kwietnia 2017 r., sygn. akt XXI Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2017 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił apelację L. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 12 maja 2016 r., w sprawie z powództwa K. K. o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy.

W ocenie Sądu Rejonowego pozwany pracodawca naruszył przepis szczególny art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o związkach zawodowych rozwiązując umowę o pracę z powodem bez uzyskania zgody zakładowej organizacji związkowej, której powód w dacie złożenia oświadczenia pracodawcy o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia był członkiem, podlegającym szczególnej ochronie przed rozwiązaniem stosunku pracy, albowiem był wskazany imiennie w uchwale nr 1 z 3 grudnia 2010 r. zarządu Z.. W ocenie Sądu Rejonowego już tylko z tego względu rozwiązanie umowy o pracę z powodem bez wypowiedzenia należało uznać jako

naruszające przepisy o rozwiązywaniu umów o pracę w tym trybie i skutkujące restytucją stosunku pracy, zgodnie z żądaniem pozwu. Abstrahując od powyższej konstatacji Sąd pierwszej instancji przeanalizował przyczyny wskazane przez pracodawcę w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia. Wskazał, że pozwany pracodawca zarzucił powodowi, że zorganizował, prowadził i kierował strajkiem nielegalnym ze względu na:

- naruszenie zasady identyczności żądań w toku całego sporu zbiorowego,
- naruszenie ustawowej procedury prowadzenia sporu zbiorowego,
- wprowadzenie załogi w błąd co do rzeczywistego przedmiotu sporu zbiorowego ze względu na treść pytania referendalnego, co miało skutkować uniemożliwieniem pracownikom swobodnego i świadomego wyrażenia przez nich woli,
- naruszenie zasady adekwatności,
- naruszenie zakazu organizowania strajku tam, gdzie zaniechanie pracy zagraża życiu i zdrowiu ludzkiemu lub bezpieczeństwu państwa.

Ponadto, pracodawca jako przyczynę rozwiązania z powodem umowy o pracę wskazał uczestnictwo powoda w nielegalnym strajku. Sąd Rejonowy podniósł, że podane przyczyny rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia okazały się w toku postępowania dowodowego nieprawdziwe.

Sąd odwoławczy nie dostrzegł w rozumowaniu Sądu Rejonowego niekonsekwencji i sprzeczności, które podważyłyby jego ocenę dowodów. Wyraził zdanie, że organizacja związkowa przeszła całą procedurę, która uprawniała ją do przeprowadzenia strajku, zachowując przy tym przewidziane prawem wymogi. Uznał, że strona pozwana nie ma racji twierdząc, że pracownicy spółki nie rozumieli pytania referendalnego. Możliwe, że niektórzy pracownicy nie mieli świadomości co do wysokości żądanej podwyżki, jednak nie może to automatycznie powodować, że pytanie referendalne wprowadzało w błąd. W ocenie Sądu Okręgowego pytanie mogłoby wprowadzać w błąd pracowników, gdyby pracownicy uważali "urealnienie płac" za ich obniżenie, a taka sytuacja nie miała miejsca. Zdaniem Sądu Okręgowego kwestionowany przez pozwanego strajk nie naruszał też zasady proporcjonalności. Wprawdzie w wyniku strajku doszło do zatrzymania wylotu samolotów i strat finansowych po stronie pracodawcy, ale zachowanie strajkujących

należy rozważyć w kontekście zachowania pracodawcy w toku rokowań oraz mediacji. Strajk nie spowodował zagrożenia życia i zdrowia ludzkiego lub bezpieczeństwa państwa. Strajk dotyczył bowiem personelu naziemnego lotniska, który wstrzymał się od wykonywania czynności, wskutek czego doszło do odwołania lotów. Nie można również zgodzić się z pozwanym, że uniemożliwiono pracownikom swobodne i świadome wzięcie udziału w referendum strajkowym. Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie wykazał, aby pracownikom nakazywano albo zabraniano wzięcia w nim udziału. Sąd Okręgowy uznał, że powód był skutecznie objęty ochroną z art. 32 ustawy o związkach zawodowych, a pozwany naruszył bezwzględny zakaz rozwiązywania umów o pracę, gdyż nie uzyskał zgody na rozwiązanie z powodem umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu przepisów postępowania: art. 381 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. oraz w zw. z art. 162 k.p.c. w zw. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. w zw. 232 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c., art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c., a także art. 328 § 2 k.p.c. oraz na naruszeniu prawa materialnego: art. 52 § 1 pkt 1 k.p. w zw. z art. 100 § 1 k.p. i art. 100 § 2 pkt 1, 2, 4 i 6 k.p. oraz z art. 17 ust. 2 zdanie pierwsze i art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, art. 52 § 1 pkt 1 k.p. w zw. z art. 100 § 1 k.p. i art. 100 § 2 pkt. 1, 2, 4 i 6 k.p. oraz z art. 17 ust. 3 ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, art. 56 § 1 k.p. w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o związkach zawodowych), art. 8 k.p. oraz art. 477¹ k.p.c.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w niniejszej sprawie istotne zagadnienia prawne sprowadzające się do odpowiedzi na następujące pytania:

- a. Czy brak przedmiotowej tożsamości pytania referendalnego, w organizowanym przez organizację związkową prowadzącą spór zbiorowy referendum przeprowadzanym przed podjęciem decyzji o przeprowadzeniu strajku, z przedmiotem sporu zbiorowego, powinien skutkować uznaniem takiego strajku za prowadzonego niezgodnie z przepisami ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych?

- b. Czy strajk, ogłoszony przez organizację związkową prowadzącą spór zbiorowy, w celu realizacji przedmiotu sporu zbiorowego, w sytuacji kiedy realizacja żądań zgłoszonych w toku tego sporu zbiorowego przekracza możliwości finansowe pracodawcy, powinien zostać uznany za prowadzony niezgodnie z przepisami ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, w szczególności jako naruszający zasadę proporcjonalności strajku, o której mowa w art. 17 ust. 3 ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o wskazane w pierwszej kolejności zagadnienie prawne, opiera się na założeniach faktycznych sprzecznych z ustaleniami sądu odwoławczego, co nie zasługuje na uznanie w świetle art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy ustalił i wskazał wprost, że "pytanie referendalne dotyczyło przedmiotu sporu i pracownicy mieli tego świadomość. U pracodawcy trwał w przedmiotowym okresie jeden spór zbiorowy, o którym pracownicy byli informowani, zarówno przez pracodawcę, jak i związek zawodowy. Z kolei pytanie referendalne zostało określone „czy jesteś za podjęciem strajku wobec odmowy urealnienia płac”. Pracownicy rozumieli je jako zamiar podwyższenia ich wynagrodzenia. Zatem pozostawało to zbieżne z postulatami organizacji związkowej (s. 32 uzasadnienia wyroku). W świetle powyższych ustaleń niezasadne jest twierdzenie, iż przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnia występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego: czy brak przedmiotowej tożsamości pytania w referendum strajkowym z przedmiotem sporu zbiorowego, powinien skutkować uznaniem strajku za niezgodny z przepisami

prawa. Zagadnienie prawne opiera się bowiem na odmiennym postrzeganiu faktów.

Ponadto, jeżeli skarżący jako przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to powinien zagadnienie to przedstawić przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, a także wykazać, że jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, Legalis nr 1508600; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, Legalis nr 1482401; z dnia 24 maja 2016 r., I CSK 666/15, LEX nr 2080880). Innymi słowy istotne zagadnienie prawne powinno kotwiczyć się w regulacji prawnej, która powinna zostać przeanalizowana i opracowana, tak aby to wpierw sam skarżący mógł stwierdzić, że istotne zagadnienie prawne rzeczywiście występuje i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2015 r., III UK 206/13). W rozpoznawanej sprawie skarżąca sformułowała pierwsze z zagadnień bez wskazania przepisu prawa, na gruncie którego się ono ujawniło.

Nadto odnosząc się do kwestii objętych pierwszym pytaniem zauważyć należy, że ustawowym warunkiem podjęcia legalnej akcji strajkowej nie jest „przedmiotowa tożsamość pytania referendalnego”, ale nieosiągnięcie porozumienia rozwiązującego spór zbiorowy w postępowaniu mediacyjnym, co wynika z art. 15 ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, a następnie wyczerpanie procedury określonej w art. 20 tej ustawy. Nie mogą być więc uznane za istotne zagadnienie prawne wątpliwości skarżącego odnoszące się do sformułowanego przez organizatorów strajku pytania referendalnego. W tym zakresie istotne jest bowiem, aby nie doszło do osiągnięcia porozumienia rozwiązującego spór zbiorowy w postępowaniu mediacyjnym, a następnie wola ogłoszenia strajku i zamiar przystąpienia do niego przez wymaganą ustawowo liczbę pracowników.

Co do drugiego zagadnienia zauważyć należy, że ewentualna nieproporcjonalność żądań pracowniczych również nie może, z przyczyn wcześniej

wymienionych, decydować o nielegalności strajku. W powołanym przepisie chodzi bowiem o to, aby organizatorzy strajku rozważyli to, czy podjęta przez nich akcja strajkowa nie wywoła innych skutków niż oczekiwane, a w szczególności czy nie doprowadzi do nieprzezwycięzalnych trudności ekonomicznych pracodawcy lub jego potencjalnej upadłości, która zagrażałaby utratą zatrudnienia zamiast oczekiwanej (i postulowanej) poprawy warunków tego zatrudnienia. Jak wynika jednak z ustaleń faktycznych dokonanych w niniejszej sprawie, skarżąca w następstwie strajku nie utraciła płynności finansowej. Natomiast co do zasady straty wywołane strajkiem są „normalną” i nieuchronną konsekwencją każdej akcji strajkowej, w ramach której dochodzi do powstrzymania się przez pracowników od świadczenia pracy w celu rozwiązania sporu zbiorowego.

Skarżąca w rozstrzygnięciu przedstawionych przez siebie zagadnień prawnych dotyczących nielegalności strajku upatruje przesłanek dopuszczalności rozwiązania z powodem umowy o pracę bez wypowiedzenia na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. Tymczasem w judykaturze przyjmuje się, że naruszenie przepisów dotyczących organizowania strajku nie jest wystarczającą przesłanką rozwiązania przez pracodawcę bez wypowiedzenia z przyczyn zawinionych umowy o pracę z pracownikiem będącym chronionym działaczem związkowym. Warunkiem uzasadniającym taki sposób rozwiązania umowy o pracę zawsze musi być bowiem równoczesne naruszenie przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2012 r., I PK 58/12, OSNP 2013 nr 17-18, poz. 198; z dnia 7 marca 2013 r., I PK 216/12, OSNP 2014 nr 4, poz. 21). Również w doktrynie wskazuje się, że nie do przyjęcia jest teza, że sam fakt zorganizowania i udziału w nielegalnym strajku przesądza o ciężkim naruszeniu podstawowych obowiązków pracowniczych (W. Sanetra, w: J. Iwulski, W. Sanetra: *Kodeks pracy. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 461).

Podkreślić należy, że analogiczne pod względem podstawy faktycznej i prawnej sprawy, w których skarżąca wskazała te same przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, były już przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego. Postanowieniami z dnia 9 sierpnia 2018 r., II PK 215/17 oraz z dnia 23 sierpnia 2018 r., II PK 220/17 dokonano odmowy ich przyjęcia do rozpoznania, a Sąd Najwyższy w obecnym składzie w pełni aprobuje argumentację

zawartą w uzasadnieniu tych postanowień.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.